

नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय

EX: पो.ब.नं. : ३८८७
सिंहदरवार, काठमाडौं

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं

सूचना प्रकाशन मिति-२०८०।०३।१०

पत्र संख्या :- २०६९/६८०

चलानी नं. :-

प्राप्त पत्र संख्या र मिति :-

विषय- वार्षिक प्रतिवेदन तयारीको लागि विवरण उपलब्ध गराई दिने सम्बन्धी सूचना ।

प्रस्तुत विषयमा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ को दफा ४० र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम ४६, अनुसूची -२१ बमोजिमको व्यवस्था अनुसार यस मन्त्रालयले आ.व. २०७९।०८० मा भए गरेका वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि विवरणहरू समावेश गरी वार्षिक प्रतिवेदन तयारीको चरणमा रहेको व्यहोरा अनुरोध छ। यस सम्बन्धमा वार्षिक प्रतिवेदन तयारीको लागि संघीय स्तरका मन्त्रालय/आयोग/विभाग/केन्द्र/आयोजना/समिति/संस्थान/संघ-संस्था लगायतका निकायहरू, प्रदेश स्तरका विषयगत मन्त्रालय/आयोग/निर्देशनालय/केन्द्र/आयोजना/समिति/संघ-संस्था लगायतका निकायहरू, स्थानीय तहहरू, निजी क्षेत्र, अन्तर्राष्ट्रिय/राष्ट्रिय गैर-सरकारी संस्था, विकास साझेदारहरू तथा विज्ञहरू लगायतका सम्बन्धित सबै निकायहरूबाट प्राप्त विवरण संकलन र सो को विश्लेषण गरी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

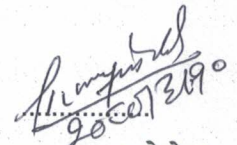
अतः उक्त कार्यको लागि सबै सम्बन्धित सरकारी, गैर-सरकारी, साझेदार संघ, संस्था, निकाय र विज्ञहरू तथा यस सम्बन्धी सरोकारवालाहरूले देहायको ठेगानामा यसैसाथ संलग्न ढाँचामा यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३० (तीस) दिनभित्र आफूसंग भए गरेको वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि विवरणहरू उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिनु हुन वन तथा वातावरण मन्त्रालय (सचिवस्तर) को मिति २०८०।०३।०८ को निर्णयानुसार अनुरोध छ। साथै, तोकिएको समयभित्र प्राप्त नभएका विवरणहरू उक्त वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गर्न असमर्थ रहने व्यहोरा समेत जानकारीका लागि अनुरोध छ।

विवरण उपलब्ध गराउने ठेगाना

वन तथा वातावरण मन्त्रालय;

जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा, सिंहदरवार काठमाडौं।

ईमेल- info@mofe.gov.np, narayan.botany1234@gmail.com, gangapandey268@gmail.com

नारायण प्रसाद पोखरेल

सहायक वैज्ञानिक अधिकृत

वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को

अनुसूची- २१

(नियम ४६ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

वार्षिक प्रतिवेदनको ढाँचा

१. प्रतिवेदनको कार्यकारी सारांशः

२. अनुगमन तथा निरीक्षणको विधि तथा प्रयोग भएका उपकरणको विवरणः

३. अनुगमन तथा निरीक्षणका आधारः

(क) ऐन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड,

(ख) स्वीकृत वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन,

(ग) अनुगमन गरिने उद्योग, कलकारखाना, यन्त्रजस्ता विषयसँग सम्बन्धित सान्दर्भिक आदेश,

(घ) अनुगमन गरिने उद्योग, कलकारखाना, यन्त्रको यथार्थ स्थितिको विवरण ।

४. अनुगमन तथा निरीक्षणका मापदण्डः

(क) वायुको स्थिति,

(ख) जलीय स्थिति,

(ग) माटोको स्थिति,

(घ) ध्वनिको स्थिति,

(ङ) जोखिमयुक्त पदार्थको स्थिति,

(च) प्रदूषण नियन्त्रणको अवस्था,

(छ) मानव स्वास्थ्य सुरक्षाको अवस्था

५. वातावरणीय जोखिमको अवस्थाः

(क) वायु प्रदूषणको मात्रा, फैलावट र अवधिको यथार्थ स्थिति,

(ख) जलीय प्रदूषणको मात्रा, फैलावट र अवधिको यथार्थ स्थिति,

(ग) जीवजन्तु तथा वनस्पतिमा परेको वा पर्न सक्ने प्रतिकूल असरको स्थिति,

(घ) मानव स्वास्थ्यमा परेको वा पर्न सक्ने प्रतिकूल असर तथा प्रभावको स्थिति

६. वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न लिएका उपायको लेखाजोखाः (पर्याप्त या अपर्याप्त के छ सो समेत उल्लेख गर्नु पर्ने)

७. वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि आगामी दिनमा चालिनु पर्ने कदमः

(क) नीतिगत/कानूनी / योजनागत/कार्यक्रमगत,

(ख) पालना/सुधारात्मक/क्षतिपूर्ति/प्रतिस्थापन/हटाउने,

(ग) दण्डात्मक ।

८. सिफारिस, सुझाव तथा निष्कर्षः

९. सान्दर्भिक दस्तावेज, निर्णयः

जलवायु परिवर्तन सम्बन्धित प्रतिवेदनको ढाँचा

१. प्रतिवेदनको कार्यकारी सारांशः
२. पृष्ठभूमि: वार्षिक प्रतिवेदनको आवश्यकता र उद्देश्यः
३. प्रतिवेदन तयारी प्रकृया र तौर तरीकाहरू :
४. जलवायु परिवर्तनको अवस्था: संकटासन्नता र जोखिमको चित्रण
  - (क) जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता र जोखिमको विश्लेषण
  - (ख) हानि तथा नोक्सानीको अवस्था ।
५. जलवायु परिवर्तनको जोखिम अनुकूलन तथा न्यूनीकरण गर्न लिईएका उपायको लेखाजोखाः
  - ५.१. राष्ट्रिय (स्थानीय, प्रादेशिक र संघीय स्तरमा)
    - (क) आ.व. २०७९/०८० मा संचालनमा आएको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी परियोजना अथवा कार्यक्रमको नाम,
    - (ख) परियोजना तथा कार्यक्रमको प्रकृति (अनुकूलन, न्यूनीकरण वा दुबै, जलवायुजन्य विपद् व्यवस्थापन),
    - (ग) आयोजनाको मूल उद्देश्य,
    - (घ) कार्यक्रम लागु भएको क्षेत्र (पालिका, जिल्ला, प्रदेश, भौगोलिक क्षेत्र),
    - (ङ) आयोजना संचालन गर्ने संस्था (हरू),
    - (च) सम्पन्न भएका मुख्य कार्यहरू,
    - (छ) आ.व. २०७९/०८० मा कार्यक्रमहरूमा विनियोजन रकम र खर्च भएको रकम (नेरु),
    - (ज) कार्यक्रम वा आयोजनाबाट लाभान्वितको संख्या, घरधुरी, महिला, पुरुष, र अन्य
    - (झ) कार्यक्रमबाट लाभान्वित वन, कृषि, अन्य क्षेत्रफल (हेक्टरमा),
    - (ञ) यस अवधि सम्ममा भएको प्रगति प्रतिशत,
    - (ट) कार्यक्रमका मुख्य उपलब्धिहरू (परिमाण सहित समावेश गर्ने),
    - (ठ) कार्यक्रमका मुख्य सिकाईहरू ।
  - ५.२. अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा संचालन भएका कार्यक्रमहरू
    - (क) आ.व. २०७९/०८० मा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा संचालन गरिएका वा भएका कृयाकलाप सम्बन्धी जानकारी
      - नेपालले गरेका नीतिगत निर्णयहरू
      - नेपालले बुझाएका प्रतिवेदनहरू
      - नेपालले भाग लिएका कार्यक्रमहरू (के हो कार्यक्रम, कस्को नेतृत्वमा सहभागिता भयो, कति सरकारी र गैर सरकारी क्षेत्रको प्रतिनिधित्व भयो)
      - नेपालले आयोजना गरेका गोष्ठी, सेमिनार, बैठक, तालिम ईत्यादि ।
    - (ख) कार्यक्रमका उपलब्धि र सिकाईहरू के रहे?
६. जलवायु परिवर्तनको जोखिम अनुकूलन, न्यूनीकरण र हानि तथा नोक्सानीलाई सम्बोधनका लागि आगामी दिनमा चालिनु पर्ने कदमः
  - (क) नीतिगत/कानुनी/योजनागत/कार्यक्रमगत
  - (ख) पालना/सुधारात्मक
  - (ग) वित्तीय र प्राविधिक
  - (घ) क्षमता अभिवृद्धि
  - (ङ) अन्य
७. निष्कर्षः
८. सान्दर्भिक दस्तावेज, निर्णयः

तथ्याङ्क संकलन फारम

वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ को दफा ४० र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम ४६ को अधिनमा रही जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा भएको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्रियाकलाप सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन (आ.व. २०७९/०८०) को लागि संकलन गरिने तथ्यांक फारम

संस्थाको नाम:

संस्थाको प्रकार: (सरकारी, गैरसरकारी, अन्तर्राष्ट्रिय संस्था, निजी क्षेत्र, सामुदायिक संस्थाहरू)

संस्थाको पूरा ठेगाना (सम्पर्क व्यक्ति, फोन र ईमेल सहित):

(क) आ.व. २०७९/०८० मा संचालन भएका जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमहरू सम्बन्धी विवरण

सि.नं	परियोजना अथवा कार्यक्रमको नाम	परियोजना तथा कार्यक्रमको प्रकृति (अनुकूलन, न्यूनीकरण, वा दुबै, जलवायुजन्य विपद् व्यवस्थापन)	आयोजनाको मूल उद्देश्य	कार्यक्रम लागु भएको क्षेत्र (पालिका, जिल्ला, प्रदेश, भौगोलिक क्षेत्र)	आयोजना संचालन गर्ने संस्था (हरू)	सम्पन्न भएका मुख्य कार्यहरू	कार्यक्रममा विनियोजन र खर्च भएको रकम (नेरु)	कार्यक्रम वा आयोजनाबाट लाभान्वितको संख्या ^१	कार्यक्रमबाट लाभान्वित वन, कृषि, अन्य क्षेत्रफल (हेक्टरमा)		यस अतिरिक्त सम्ममा भएको प्रगति प्रतिशत	कार्यक्रमका मुख्य उपलब्धिहरू (परिमाण समावेश गर्ने) ^२	कार्यक्रमका मुख्य सिकाईहरू ^३
									महिला	पुरुष			
१													
२													
...													

^१ यसमा महिला र पुरुष बाहेक, गरिब, दलित, आदिवासी जनजाति, सधैसी अन्य सीमान्तकृत समुदाय, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, ज्येष्ठ नागरिकको तथाङ्क भए उपलब्ध गर्ने

^२ उपलब्धीहरू समावेश गर्दा संभव भएसम्म यो परियोजनाबाट २०७९-२०८० मा कती जोखिममा रहेका समुदाय लाभान्वित भए, कती कार्वन संचितिकरण भयो, कती हानी नोकशानी हुन बाट जोगियो, कती हरित रोजगार सृजना भयो, र अन्य जिविकोपार्जन र पारस्थितिकिय प्रणालि, खाद्य सुरक्षा लगायतका क्षेत्रमा भएको प्रगति उल्लेख गर्ने।

^३ सिकाईहरू उल्लेख गर्दा असल अभ्यास, सफलताका कथाहरू, र चुनौतीहरू समावेश गर्ने

नोट: आ.व. २०७९/०८० मा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा संचालन गरिएका वा भएका कृयाकलाप सम्बन्धी जानकारी मुख्यतः मुख्य कार्यक्रम, खर्च भएको रकम र उपलब्धि र सिकाईहरू यसै फारममा समावेश गरी पठाउनुहोला।

(Signature)

(Signature)

(ख) नीति तथा संस्थागत सुधार सम्बन्धी विवरण

सि.नं	नीतिगत, कानूनी, योजनागत कार्यहरू	संस्थागत सुधारका कार्यहरू (सचेतना, क्षमता अभिवृद्धि सहित)
१		
२		
.....		

(ग) आ.व. २०७९/०८० मा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा गरिएका नीतिगत कार्यको विवरण

सि.नं	नेपालले गरेका नीतिगत निर्णयहरू	नेपालले बुझाएका प्रतिवेदनहरू	नेपालले भाग लिएका कार्यक्रमहरू (कार्यक्रम, कसको नेतृत्वमा सहभागिता भयो, कति सरकारी र गैर सरकारी क्षेत्रको प्रतिनिधित्व भयो)	नेपालले आयोजना गरेका गोष्ठी, सेमिनार, बैठक, तालिम इत्यादि।	कार्यक्रमका उपलब्धि र सिकाईहरू के रहे?
१					
२					
.....					

(घ) अन्य केही भएमा

.....
.....

(ङ) स्रोत र सामग्रीहरू

स्रोत र सामग्रीहरूको Soft Copy को Link समावेश गर्नुहोला।